

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE ČTVRTSTOLETÍ SPOLU. ČESKOSLOVENSKO A PODKARPATSKÁ RUS

DAVID HUBENÝ

V rámci oslav výročí založení Československé republiky připomněl Národní archiv na mezinárodní konferenci konané ve dnech 28. a 29. března 2018 sounáležitost Podkarpatské Rusi s novým středoevropským státním útvarem.

Konference samotná vyvolala mezi odborníky nevšední zájem, o čemž svědčí i bohatý konferenční program s 36 referáty. Vedle českých a slovenských přednášejících přijeli rovněž zástupci ukrajinských archivních a akademických pracovišť a vystoupili i přednášející z Maďarska a Polska. Vedle otázky připojení podkarpatoruského území k Československu byly zkoumány počátky československé správy na příkladech železnice a nemocnic, postupného rozvoje letectví, ale nechyběly ani náboženské otázky, úřednické personálie a právní záležitosti. Samostatný blok byl věnován rozvoji školství. Fenomén bandity Nikoly Šuhaje se pak dostal do společného bloku s vývojem Podkarpatoruské banky a měnových otázek vůbec. Na konferenci byly představeny jak archivní fondy Národního archivu vztahující se k Podkarpatské Rusi, tak také písemnosti a filmy uložené v Národním filmovém archivu. Pozornost byla věnována též postoji vybraných československých sousedů a Sovětského svazu k příslušnosti Podkarpatské Rusi k Československu a to nejen po diplomatické, ale též vojenské stránce.

Blok týkající se druhé republiky a druhé světové války vyvolal živou diskuzi ohledně vztahu československých úřadů k ukrajinským nacionalistům a československé exilové vlády k Podkarpatské Rusi jako takové. V té souvislosti mohli posluchači vyslechnout referáty týkající se Podkarpatské Rusi během druhoválečné maďarské okupace, zájmu československé exilové vlády o Podkarpatskou Rus, připojení Podkarpatské Rusi k SSSR a její postupné sovětizace, jakož i následný problém opce a repatriace židovských občanů po skončení druhé světové války. Přírozenou tečkou pak byl přehledový referát o zájmu středoškolských a univerzitních studentů o podkarpatoruské otázky.

Z konference plánuje Národní archiv vydat na jaře 2019 sborník, do nějž vedle aktivních účastníků konference projevíli zájem přispět i další historici, archiváři, archeologové a geografové, kteří se nemohli osobně zúčastnit konferenčního jednání.

Součástí konference se stala i vernisáž stejnojmenné panelové výstavy doku-

mentující krátký časový úsek společných dějin. Na konferenci navázaly s měsíčním rozestupem dvě samostatné přednášky, a to nejprve ohledně kinematografie spojené s množstvím filmových ukázek a později o budování četnické správy na Podkarpatské Rusi.